

Minä ja suomalaisuus

SÄÄ JA VUODENAJAT

"Huh, hellettä", sanoi jänis pakkasella.

Sää on ollut aina ihmisen arkielämän yksi tärkeimmistä tekijöistä. Säystä puhuminen on hyvä avaus keskusteluun tuntemattomankin kanssa.

Tehkää yhdessä:

- Millainen sää on ulkona. Näytä se eleillä ja ilmeillä.
- Millainen sääolo sinulla on nyt. Näytä se ilmeillä ja eleillä.
- Sijoitu oman sääolosi mukaan janalla, jonka toisessa päässä on helteinen kesäsää ja toisessa talvimyrsky (esim. luokan edessä kesä ja takana talvi).
- Asetu vuodenaikaneliöön sinulle mieluisimman vuodenaikan neliön osaan. (Neliön teko liidulla lattiaan.)
- Keskustelkaa samassa vuodenaikaneliössä olevien kanssa, miten sää ja vuodenaika vaikuttavat pukeutumiseen, ulkoiluun, harrastuksiin yms.
- Opettaja lukee päivän sääennusteen tai se katsotaan televisiosta. Kuinka moni teistä seuraa sääennusteita televisiosta, lehdestä tai internetistä? Tarkkaile, pitävätkö ennusteet paikkansa.

Säärunokirja:

- Tee vihkoon tai Omakirjaan haikurunno, joka liittyy tämän hetken säähän tai vuodenaikaan.
- Kootkaa runot yhteen Säärunokirjaksi. Jokaisella oppilaalla on käytössään aukeama, jonka sivuille hän liimaa ja kuvittaa tekemänsä runon.
- Etsikää sanontoja tai sananlaskuja, jotka liittyvät säähän tai vuodenaikaan. Voitte kirjata niitä lapuille, jotka liimataan säänrunokirjaan.
- Joku oppilaista liimaa päivän lehdestä sääennusteen Säärunokirjaan aloitussivuksi.
- Kierrättäkää Säärunokirjaa kodeissa. Voitte antaa sen myös luettavaksi rinnakkais- tai kummiluokalle.

VÄLINEET

Muistiinpanovälineet, liimaa, paperia, värikyniä, Omakirja

Haikuruno

Haikuruno on hyvin pelkistetty runo, jossa on kolme säettä. Säkeet muodostuvat 17:stä tavusta, jotka jakaantuvat kolmelle riville seuraavasti: 5-7-5.

aal-to kal-lis-taa Ensimmäisellä rivillä on viisi tavua.
li-pu-vaa ka-jak-ki-a Toisella rivillä on seitsemän tavua.
ran-ta loit-to-nee Kolmannella rivillä on viisi tavua.

Haiku on japanilainen runomuoto. Sen innostavuus on siinä, että ajatuksen pitää mahtua tiettyyn muottiin. Se pakottaa luovuuden esiin. Haikurunon kirjoittaja ei kerro miltä tuntuu, vaan rakentaa kuvia siitä, mikä tunteen aiheutti. Runossa kuvataan ulkoisia, konkreettisia asioita. Haiku vihjailee enemmän kuin sanoo. Esimerkiksi rakkaan ihmisen tapaamisen odotus ilmaistaan näin:

kis-kot vin-ku-vat (5 tavua)
a-se-ma-lai-tu-ril-la (7 tavua)
ju-naa-si ei näy (5 tavua)

Haikussa on kaksi osaa: kaksi kuvaa, jotka asetellaan vastakkain. Haikun ensimmäinen ja toinen rivi voivat kertoa yhden kuvan ja kolmas rivi toisen kuvan. Yhdes- sä nämä rivit muodostavat yllättävän kokonaisuuden.

Haikussa mainitaan usein vuodenaika tai se käy ilmi jollain muulla tavalla. Runos- sa käsitellään usein ympäristöä, johon kuuluvat luonto ja ihmiset, mutta myös ra- kennukset ja kulkuneuvot. Haikussa ajankulku näyttää pysähtyneen, mutta lukijan mielikuvissa tapahtuu kuitenkin muutosta.

Haikussa saattaa esiintyä sanaleikkejä, lähinnä useampimerkityksisiä sanoja. Se antaa lukijan ymmärtää asiasta enemmän kuin mitä sanat oikeastaan sanovat- kaan.

Lähteitä: <http://teppo.tv/haikueditori/haiku.html>
http://www.orienta.fi/haikuja_huumorilla.htm